

طبس پژوهی

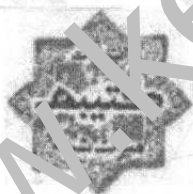
جستارهایی دربارهٔ
تاریخ و تمدن طبس

ویراست دوم

تألیف و تدوین

محمد باقری

سرشناسه	: باقری، محمد، ۱۳۶۹
عنوان و نام پدیدآور	: طبس پژوهی: جستارهایی درباره تاریخ و تمدن طبس/ تالیف و تدوین محمد باقری.
وضعیت ویراست	: ویراست ۲.
مشخصات نشر	: مشهد: کتیبه میراث شیعه، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۶۶۵ ص.: مصور.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۹۹۷۳۸-۶-۶
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه.
عنوان دیگر	: جستارهایی درباره تاریخ و تمدن طبس.
موضوع	: طبس
موضوع	: Tabas (Iran)
موضوع	: طبس -- تاریخ
موضوع	: Tabas (Iran) -- History
رده بندی کنگره	: DS۴۲۱
رده بندی دیویی	: ۸۱۰.۰۱۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۸۱۳۲۰۵

طبس پژوهی

جستارهایی درباره تاریخ و تمدن طبس

تألیف و تدوین: محمد باقری

چاپ نخست: ۱۳۹۸

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۲۰۰۰۰ تومان

حق چاپ محفوظ است

شابک ۹۹۷۳۸-۶۰۰-۹۷۸-۶-۶

فهرست مطالب

۱۳	مقدمه
	فصل یک: مزارات طبس
۱۷	بررسی سندی و محتوایی نامه امام رضا (ع) به حاکم طبس
۳۷	امامزاده طبس
۴۷	برادر امام رضا (ع): یادگاری از سلاله پیامبر (ص)
۵۴	طبس؛ وارث میراث فرهنگی
۵۸	ترجمه منظوم نامه امام رضا به حاکم طبس
۶۶	مزار از میغان
۷۳	نام از میغان و مدلول آن
۷۶	مزار پیر حاجات
۸۳	بخشی از نامه راجع به مقاله پیر حاجات
۸۷	مزار پشاه

فصل دو: جستارهای تاریخ‌نگاری

- پژوهشی درباره طبس ۹۵
- طبس ۱۱۰
- طبس ۱۱۵
- تاریخچه طبس ۱۲۹
- گلشن (طبس) ۱۴۷
- یادی از طبس ۱۵۱
- تاریخچه طبس و نگاهی کوتاه به بناهای باستانی آن ۱۵۹
- طبس شهری که بود ۱۷۳
- نامه جعفرخان زند به امیرمحمد خان گویی و پاسخ امیرمحمدخان به این نامه ۱۷۶
- نگاهی به سلسله نسب و شجره بنی‌شیراز: کمرانان تون و طبس ۱۸۲
- کتابخانه شمس‌المعالی ابوالمظفر امیراسماعیل گیلانی ۱۹۰
- تاریخچه کتاب و کتابخانه در ایران ۱۹۲
- امیرداد حبشی بن‌آلتون‌تاق و امیراسماعیل گیلکی ۱۹۵

فصل سه: وقف‌نامه‌ها

- مدارس قدیم طبس ۲۱۷
- یک وقف‌نامه از دو مسجد تاریخی ۲۱۹
- وقف‌نامه امیرمحمدحسن خان طبسی ۲۴۱

فصل چهار: سفرنامه‌ها

- طبس ۲۶۵
- نامه‌ای از سفر طبس ۲۷۰

فصل پنج: اشعار

۲۸۳.....	اشک بر مزار شهیدان زلزله طبس
۲۸۵.....	دگر آثاری از شهر طبس نیست
۲۸۶.....	آفرین بر مردم هشیار دانای طبس
۲۸۷.....	ره آورد طبس
۲۸۸.....	طبس

فصل ششم: گویش و فرهنگ عامه

۲۹۱.....	لهجه طبسی
۲۹۳.....	لهجه طبسی
۲۹۸.....	بررسی ضمیر مفعولی در گویش طبس
۳۰۹.....	آش مراد

فصل هفتم: مشاهیر

۳۲۳.....	رجال طبس تا قرن ششم
۳۲۷.....	شلغم شوروا؛ خاطرات سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی منش باشی طبسی
۳۴۰.....	معرفی دیوان وقاری طبسی یزدی
۳۴۶.....	معرفی گلدسته اندیشه
۳۵۵.....	وقاری طبسی یزدی، معرفی نسخ خطی دیوان اشعار و سبک او
۳۷۹.....	دیوان شمس طبسی
۳۸۴.....	نقد و بررسی تصحیح دیوان شمس طبسی
۳۹۹.....	تحلیل نشانه‌های لفظی و معنایی اشعار شمس طبسی
۴۲۲.....	به یاد آیت‌الله شیخ محمدرضا طبسی

- ۴۲۴..... شیخ محمد رضا طبسی
- ۴۲۹..... ستارگان حرم؛ آیة الله شیخ محمد رضا طبسی
- ۴۳۷..... سیمای پایه گذار تلاشهای ارشادی در حوزه علمیه قم
- ۴۵۴..... مبانی و روش تفسیری آیت الله محمد رضا مروّجی طبسی
- ۴۸۵..... حسینقلی معلّم
- ۴۸۶..... معلّم خوری
- ۴۹۴..... شیخ غلامرضا واعظ طبسی و عنایت حضرت معصومه (ع)
- ۵۰۳..... آثار محمد بن علیث، طبس
- ۵۱۰..... گزارش یک جدال علمی در سال ۱۲۰۲ میان بخارا و مشهد
- ۵۲۳..... رساله در تقسیم بندی علوم، حواله دانشمندان نامدار
- ضمائم**
- ۵۶۳..... ۱. طبس در لغت نامه ها و دانشنامه ها
- ۵۶۵..... امامزاده حسین بن موسی الکاظم
- ۵۶۷..... آستانه حسین بن موسی الکاظم (ع) و آرامگاه شهید مدرس
- ۵۷۱..... طبس
- ۵۷۶..... طبسان
- ۵۷۷..... طبس گیلکی
- ۵۷۸..... طبسین
- ۵۷۹..... طبس
- ۵۸۳..... طبس، شهر
- ۵۸۴..... طبس، شهرستان

فهرست مطالب ۱۱

۵۸۵.....	طبیس
۵۸۷.....	طبیس
۵۸۸.....	طبیس
۵۹۰.....	طبیس
۵۹۳.....	طبیس
۵۹۵.....	طبیس
۵۹۶.....	طبیس
۵۹۸.....	طبیس
۵۹۹.....	طبیس
۶۰۱.....	طبیس
۶۰۴.....	طبیس
۶۰۹.....	طبیس
۶۱۳.....	طبیس
۶۱۸.....	طبیس
۶۲۰.....	طبیس
۶۲۶.....	طبیس
۶۲۷.....	فردوس و گلشن (تون و طبیس)
۶۲۹.....	شهرستان طبیس
۶۳۲.....	طبیس
۶۳۳.....	۲. مشاهیر طبیس در لغتنامه‌ها و دانشنامه‌ها
۶۳۵.....	واعظ طبسی

مقدمه

برای نگارش تاریخ طبس باید جان کند. این را به راستی می‌گویم اگر نیشابور و بخارا فرزندان را دیده که تاریخ آن شهرها را نوشته‌اند طبس در این مورد عقیم بوده و یا اگر هم نوشته‌ای بوده زیر سم سحر غزا و ازبکان نابود شده است. تاریخ این سرزمین را باید از گوشه و کنار کتاب‌های کهنه و سفال‌ها، تبق موزه‌های بیگانه و سنگ قبرهای شکسته فراهم آورد.

تا به امروز در راستی طبس پژوهی چندین اثر نوشته شده اما به جز یکی دو مورد هیچ کدام راضی کننده نیست. به نظر حقیر آن کارها تنها یک حسن مطلع خوب است و بس. دوباره و هزار بار می‌گویم برای بازسازی طبس باید جان کند. باید جان کند. باید جان کند. هزاران پستو و دالان گمشده و گمنام در زمینه تاریخ نگاری طبس وجود دارد که باید به وسیله پژوهشگران گمنام و ساعی از زیر فرسنگ‌ها آوار و غبار وزگاران بیرون آورده شود.

این سرزمین سهم بزرگ خود را در شکوفایی تمدن اسلام و ایران ادا نموده است. فرزندان طبس، این در یتیم کویر، هزاران کتاب و رساله در خاسته علم عرضه نموده‌اند. طبس به خود دوصد مشاهیر بزرگ نظیر شمس طبسی و مشکان طبس داده است اما امروز مفاخر طبس چندان شناخته شده نیستند و این امر یعنی شناساندن طبس فرزندان راستینش بر جامعه علمی جهانی وظیفه فرزندان امروز طبس است که متأسفانه کمتر جوان طبسی است که علاقه‌ای به آگاهی از تاریخ سرزمین خود داشته باشد چه بسا پژوهش در این زمینه و معرفی آن به جامعه علمی.

برای آگاهی از تاریخ و تمدن طبس دوگونه منبع مکتوب داریم: کتاب و مقاله. درباره طبس تاکنون حدود پنجاه کتاب نوشته شده است. و مقاله درباره طبس بسیار نوشته شده است

که همه آنان از ارزش علمی یکسانی برخوردار نیستند. برای تدوین کتاب حاضر بیش از پانصد مقاله را مطالعه نمودم تا از میان آنان بهترینشان را برای چاپ در این کتاب برگزیدم. لازم به یادآوری است که سعی بنده در این کتاب جمع‌آوری مقالات بوده است و حوزه پژوهش در این کتاب تنها به مقالات محدود می‌شود که پس از انتخاب مقالات خوب و دانشی به فصل‌بندی مقالات پرداختم و کتاب این شد که می‌بینید. قصد نگارنده این نبوده که مثلاً اشعار شاعران درباره طبس و یا طبس در سفرنامه‌ها را در یک کتاب جمع‌آوری کند که هر کدام از این کارها خود عرصه پژوهشی مستقل است بلکه قصد نگارنده در این کتاب عرضه مقالات دانشی در یک کتاب بوده است که پس از انتخاب این مقالات به فصل‌بندی کتاب پرداخته شد. ویراست نخست کتاب حاضر در سال ۱۳۹۴ چاپ شد و خوشبختانه مورد توجه پژوهشگران و متخصصان قرار گرفت. نگارنده هم‌زمان با انتقال امتیاز نشر کتاب حاضر به انتشارات کتیبه میراث نیلوفر ویراست دوم کتاب را عرضه نموده است که مقالات بسیار زیادتری را نسبت به ویراست نخست کتاب را در برمی‌گیرد. به گونه‌ای که حجم کتاب کنونی تقریباً سه برابر ویراست نخست آن است. برای راحتی کار پژوهشگران در پایان کتاب سه ضمیمه آمده است. ضمیمه نخست تحت عنوان «طبس در لغت‌نامه‌ها و دانش‌نامه‌ها» است که در این فصل مدخل طبس در لغت‌نامه‌ها و دانش‌نامه‌های گوناگون آمده است. ضمیمه دوم تحت عنوان «مشاهیر طبس در لغت‌نامه‌ها و دانش‌نامه‌ها» است که در ویرایش‌های بعدی کتاب تکمیل خواهد شد. ضمیمه سوم به «طبس در نقشه‌های تاریخی» اختصاص دارد.

محمد باقری

۱۵ خرداد ۱۳۹۸

هم‌زمان با عید فطر

مشهد مقدس